

GGRI in de lift

Reisbrief 3 (10 juni 2012)

Van Wamena in de bergen reis ik verder naar Boma in het zuidelijke laagland. Helaas kan het bezoek aan mijn vroegere werkgebied maar kort duren. Voor bezoeken aan andere GGRI-posten ben ik afhankelijk van het amfibie-vliegtuig van de MAF. Maar dat gaat nu juist volgende week voor inspectie naar de hangar in Sentani. Ik kan dus alleen Boma bezoeken en niet naar bijvoorbeeld Kouh of Kawagit. Maar de mooie belevenissen in Boma maken dit korte bezoek tot een succes. Bovendien kan ik, nu ik eerder in Sentani terug ben, ook een seminar geven aan de GGRI in Waena.

Gesprek op de strip in Langda

Piloot Kees Janse brengt mij naar Boma. We vliegen via Langda, de post van de NRC/ZGG waar hij is opgegroeid. Indrukwekkend, al die steile bergruggen waar we tussendoor vliegen. En overal op de hellingen dorpjes, vaak met een vliegstrip, maar soms ook een huis-met-zinken-dak zomaar alleen. Ik heb ook een koptelefoon op, zodat we met elkaar kunnen praten. Kees wijst me van alles aan. Vlak nadat we links in een vallei Bommela hebben zien liggen, geeft Kees aan de toren in Sentani door dat hij gaat landen in Langda. Maar nergens is een landingsbaan te bekennen. We vliegen om een hoge berg heen en daar ligt ineens Langda voor ons. We landen en stoppen vlakbij de kerk. Terwijl het vliegtuig wordt gelost en geladen, kijk ik wat rond en maak een praatje met enkele mannen. Een van hen – hij blijkt de dominee van de GJPI Langda te zijn – vraagt me of ik de dominee van Yaniruma ben. “Nee, maar dat ben ik wel geweest. Ik werk nu in Nederland voor LITINDO.” Als ik mijn naam noem, reageert hij, tot mijn verrassing: “Dan bent u de schrijver van *Hidup Baru*. Dat boek heb ik gelezen. Over het sagorupsenfeest en of christenen daar nog wel aan mee kunnen doen.” In Siradela, een GJPI-post in het laagland, grenzend aan het Korowaigebied, kennen ze dat feest ook. Wanneer ik hem vraag, of hij ook in Langda wat aan het boek heeft, reageert hij positief. Het helpt hem om na te denken over zijn eigen Una-cultuur. Daarover heeft Kees Louwerse van de NRC een boek geschreven. Dat boek kennen we allebei ook. Zo heb ik zomaar, geheel onverwacht, op de vliegstrip van Langda een gesprek over een van onze LITINDO-boeken.

Boma: GGRI uit het dal

Algauw laten we de bergen achter ons en vliegen we boven het laagland. Het is zwaar bewolkt. Ik vang alleen een glimp op van Mangge, niet ver van Yaniruma. We gaan door de wolken naar beneden en zien Boma voor ons liggen. Zo te zien lijkt er sinds mijn laatste bezoek (2009) niet zoveel veranderd. Behalve de vliegstrip. Die is onlangs geasfalteerd. Later hoor ik dat dit verband houdt met de plannen om van

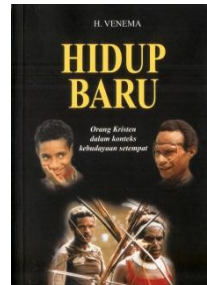
Boma de hoofdplaats van een nieuwe *kabupaten* te maken (regio Awyu, Kombai, Korowai). De locatie voor de kantoren is al bepaald. Als dit doorgaat, krijgt Boma stadsallures en is het rustige landleven voorgoed voorbij.

De eersten die ik de hand schud na het uitstappen zijn Hendrikus Korwa, destijds in dienst van de STM en nog altijd werkzaam als ‘regelneef’ (hij doet de radio, regelt de huisvesting van de SAP-studenten), en Sadrakh Fioho, intussen ook al op leeftijd maar ook nog steeds ‘in functie’. Hij en zijn vrouw Aksamina houden het gastenhuis schoon en in goede conditie. Het voelt hier in Boma meteen vertrouwd, al is er sinds ons vertrek (1992) enorm veel veranderd. Ook het amfibie-vliegtuig vliegt vandaag op Boma. De docenten en studenten van de *Sekolah Alkitab Praktis* (SAP, Praktische Bijbelschool) worden ingevlogen voor een cursus van enkele weken. Die wordt 3 jaar lang 3x per jaar gehouden. Er zitten heel wat bekenden bij. De docenten ken ik allemaal – het zijn mijn oud-leerlingen – Urbanus Kondai (coördinator), Herman Korwa, Daniel Infaindan, Yulianus Kiam en ook Adolf Hugagi en Benyamin Yeragi. Ook van de studenten – allemaal eenvoudige, volwassen mannen – ken ik een aantal, zoals Willem (= Wanu) uit Viru/Yaniruma. En natuurlijk is er de gemeente en het dorp met tal van oude bekenden. Het worden vast mooie dagen hier. En goed voor LITINDO.

Docenten SAP (l > r):
Daniel Infaindan
Herman Korwa
Urbanus Kondai
Yulianus Kiam

Studenten SAP

Inderdaad mooie dagen. Zaterdagmorgen loop ik binnen bij de SAP-docenten. We hebben een lang en positief gesprek over tal van onderwerpen. Niet alleen de SAP maar de hele GGRI-P gaat hun ter harte, merk ik. Ze willen ook zelf graag verder komen. Ze snakken naar een studiecursus (P2) om hun de kneepjes van het vak weer goed bij te brengen. Zoals samen een complete exegese doen, aan de hand van *Kitab Suci – untuk Kita!* en andere LITINDO-boeken. Ze willen ook graag instructies voor het zelf schrijven van meditaties, artikelen, en mogelijk zelfs boeken. Voor dat laatste komen ze 's avonds bij me langs. Deze broeders zijn sterk gemotiveerd. Wanneer zij hun werk zo (kunnen) blijven doen voor kerk en school, en ze krijgen daarvoor de ruimte en de faciliteiten, dan komen de GGRI werkelijk uit het dal omhoog en zitten weer in de lift. Of zoals een van hen het zei: dan komt het vuur dat vaak alleen nog maar smeuft weer in volle vlam. Aan het eind van de avond bidt een van hen om de krachtige leiding van de Heilige Geest voor de GGRI, voor LITINDO, voor ieder van ons.

's Maandags zit ik van 8 uur 's morgens tot 9 uur 's avonds op de SAP, met daarin gelukkig wel enkele pauzes. De bedoeling is om de studenten, voor wie het lesprogramma de volgende dag begint, flink op te warmen (gemotiveerd zijn ze wel, merk ik). De docenten hebben gekozen voor ‘evangelie en cultuur’ aan de hand van *Hidup Baru*. Dat moet wel een levendige discussie oproepen, omdat de in het boek behandelde casus – kan een christen nog wel het sagorupsenfeest vieren? – hun persoonlijk

aangaat. En inderdaad, de fik gaat er al gauw in. Eerst geef ik het een en ander aan uitleg, vanuit de bijbel (Hand. 15; Ef. 4:17vv), dan over wat cultuur (adat) eigenlijk is. En dan de combinatie: hoe kun je echt christen zijn in je eigen cultuur? Na de koffiepauze 's morgens begint de discussie al, de namiddagsessie loopt een uur uit, en ook 's avonds tijdens en het eten willen ze nog verder praten. Bijzonder boeiend en waardevol, voor hen en zeker ook voor mijzelf. Ik kan zelf heel wat kwijt, maar ik hoor ook heel mooie en goede dingen van hoe ze in hun eigen omgeving getuigen, de gemeente opbouwen, de christenen toerusten. Natuurlijk, het gebeurt met vallen en opstaan, en naar eigen vermogen. Maar ook hier wordt regelmatig de hulp van de Geest genoemd, die henzelf aanmoedigt en van de hoorders het hart opent. Over dit onderwerp raak je nooit uitgepraat.

Twee volle dagen, maar ik had ze niet graag willen missen. Het korte bezoek aan Boma is meer dan geslaagd.

's Zondags gaat in de morgen-dienst van de GGRI *Anugerah* (Genade) in Boma de oude evangelist Hendrik Besagi voor. Hij is nog altijd vol vuur! De preek gaat over de zalving van David door Samuel: God kijkt naar het hart van mensen, niet naar spierballen en stoere taal. De kerk zit vol, luistert, zingt, bidt.

Sentani: Je hoeft niet bang te zijn

Met het amfibie-vliegtuig ga ik terug naar Sentani. We stijgen op vanaf de Mapi en landen bijna twee uur later op het vliegveld van Sentani. Opnieuw het zwaar bewolkt. Er is van het bos en de dorpen niets te zien, ook niet van de bergen. Pas in het Noorden is het helder. Ik logeer weer in het MAF-gastenhuis, in dezelfde kamer als eerst. Wanneer ik later even contact opneem met Yustus Wombaki over het te houden seminar, hoor ik dat alles geregeld is.

Zo geef ik twee middagen seminar. Ik ga er met een van de ontelbare taxi-busjes naar toe. De ene keer charter ik het busje, omdat het nog leeg is en anders nog een tijd gaat rondrijden om passagiers op te pikken, de andere keer zit het busje al zo goed als vol en stap ik gewoon in als passagier. Het laatste stukje van de terminal naar de kerk ga ik met een *ojek*, een brommertaxi. Het is nogal onrustig de laatste dagen. Bij een demonstratie halverwege Sentani en Waena is iemand omgekomen. Er is veel politie op de been, compleet met 'tankers'(!). Ook vinden er 's avonds in het wilde weg beschietingen plaats. Verschillende mensen, onder wie een blanke, zijn al gewond geraakt. De eerste avond ben ik met Yan Wambraw mee teruggedreden achterop de brommer. Maar dat vinden ze eigenlijk niet vertrouwd. Ik kan het beste nog bij daglicht teruggaan, in een busje tussen andere mensen. Daardoor duurt de tweede bijeenkomst niet zo lang. Ik ben gevraagd om zondagmorgen voor te gaan in de kerkdienst. Na de dienst wil ik nog wel een poosje blijven om nog wat meer uitleg te geven en vragen te beantwoorden.

Het seminar gaat over de onzichtbare wereld: wat vertelt de bijbel erover? Wat zijn engelen en wat zijn boze geesten? Wat doen ze en hoe ga je met hen om? Wat is hun positie ten opzichte van God en van ons als mensen? Vorig jaar ben ik ook al met dit onderwerp bezig geweest, op KalBar. Ik behandel het nu algemener, en in de context van Papoea. Er komen veel vragen, met name van de jongeren. Uiteraard krijgen we het ook over het verschil tussen boze geesten in de zin van gevallen engelen en van overleden vooroudergeesten. Met behulp van Ef. 6:10-20 leg ik uit dat je als gelovige niet bang hoeft te zijn, als je maar de 'geestelijke wapenrusting' draagt. Geesten van doden zijn hier helemaal niet. De angst daarvoor is onnodig. Daarmee bedriegen de mensen zichzelf alleen maar. Maar ook voor gevallen engelen, die er wel echt zijn en die ons aanvallen ook, hoef je niet bang te

zijn. Wanneer je oprecht gelooft (je schild) en vol bent van de Geest en zijn wapen, het Woord, gebruikt (NB niet je verdedigings- maar je aanvalswapen) hoef je niet bang te zijn. Dan kunnen die boze geesten niets beginnen. Je volgt Christus, die de overwinning op satan en zijn volgelingen immers al heeft behaald.

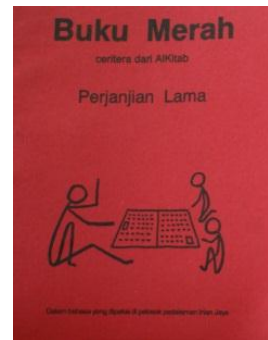
In mijn preek op zondagmorgen werk ik dat nog verder uit, nu voor de hele gemeente. En na de dienst is er gelegenheid om nog vragen te stellen. En die komen

er! Het houdt niet op. Pas tegen tweeën ben ik terug in het gastenhuis. Voldaan, maar moe, dorstig en hongerig.

Heruitgave van het Rode Boekje

Het 'Rode Boekje'? Wat is dat nu? Dat was toch het communistisch manifest van Mao? Nee, nee, ik bedoel de tweedelige bundel eenvoudige bijbelverhalen met al even simpele, gemakkelijk na te tekenen plaatjes, al in de 60'er jaren geschreven door Ibu Guru (= Elly Nieboer), maar nog steeds heel gewild bij evangelisten en onderwijzers binnen en buiten de GGRI-P. Het is voor velen naast bijbel en liedbundel het enige boek dat ze hebben. Toen het destijds uitkwam met een rode omslag, werd het meteen betiteld als *Buku Merah*, het Rode Boek, en die titel heeft het behouden. Op de heruitgave in de nieuwe spelling (1992/3) staat intussen wel als ondertitel *Cerita dari Alkitab* (Verhalen uit de Bijbel), maar die gebruikt niemand. Het is en blijft *Buku Merah*. Mee door eetgrage witte mieren zijn er van dit boek nog maar een paar exemplaren op voorraad. Omdat er nog zoveel vraag naar is, willen de GGRI-P dit boek graag opnieuw uitgeven. Zou LITINDO daarvoor willen zorgen? Natuurlijk wil LITINDO dit doen.

De Redactieraad van LITINDO heeft mij gevraagd om alles voor de heruitgave te regelen. Intussen heb ik er met verschillende mensen over doorgepraat. Met de BPS in het Kantor GGRI-P in Waena, met de docenten van de SAP in Boma, met evangelist-van-het-eerste-uur Erik Amotai (zijn mede-nestor Hendrik Besagi preekte 's zondags in de trant van het Rode Boekje), en ook met Peter-Jan de Vries, die werkt aan bijbelverhalen in het Korowai. Er zal een lichte bewerking plaatsvinden, maar het typische Papoea-Indonesisch moet behouden blijven. Ook de titel, de kleur van de omslag en de plaatjes veranderen niet (eventueel kunnen titel en subtitel worden omgewisseld). Peter-Jan kent iemand die deze revisie wel zou kunnen uitvoeren. Verschillende mensen kunnen meelesen. Hopelijk kan dit project over niet al te lange tijd worden gerealiseerd. LITINDO werkt er graag aan mee!

Van links naar rechts: Erik Amotai, Hendrik Besagi, en ook Gus Weremba †, bijbelvertellers uit de begintijd

Met hartelijke groet,
Henk

(Voor de afkortingen: zie onderaan de vorige brief.)

Een meisje dat haar moeder vertelt dat ik door het dorp loop: "Mama, ada orang yang sama kulitnya dengan Tuhan Yesus" (Mama, daar is iemand met net zo'n huid als de Heer Jezus).